

Guia docent

330419 - TCA - Topografia i Cartografia Aplicades

Última modificació: 25/04/2024

Unitat responsable: Escola Politècnica Superior d'Enginyeria de Manresa
Unitat que imparteix: 750 - EMIT - Departament d'Enginyeria Minera, Industrial i TIC.

Titulació: GRAU EN ENGINYERIA MINERA (Pla 2016). (Assignatura obligatòria).
GRAU EN ENGINYERIA DE RECURSOS MINERALS I EL SEU RECICLATGE (Pla 2021). (Assignatura obligatòria).
GRAU EN ENGINYERIA AMBIENTAL / GRAU EN ENGINYERIA DE RECURSOS MINERALS I EL SEU RECICLATGE (Pla 2024). (Assignatura obligatòria).
GRAU EN ENGINYERIA DE RECURSOS MINERALS I EL SEU RECICLATGE / GRAU EN ENGINYERIA AMBIENTAL (Pla 2024). (Assignatura obligatòria).

Curs: 2024 **Crèdits ECTS:** 6.0 **Idiomes:** Català

PROFESSORAT

Professorat responsable: Sanmiquel Pera, Lluís

Altres:

COMPETÈNCIES DE LA TITULACIÓ A LES QUALS CONTRIBUEIX L'ASSIGNATURA

Específiques:

1. Elaboració de cartografia temàtica.

Transversals:

2. COMUNICACIÓ EFICAÇ ORAL I ESCRITA - Nivell 2: Utilitzar estratègies per preparar i dur a terme les presentacions orals i redactar textos i documents amb un contingut coherent, una estructura i un estil adequats i un bon nivell ortogràfic i gramatical.
3. TREBALL EN EQUIP - Nivell 2: Contribuir a consolidar l'equip, planificant objectius, treballant amb eficàcia i afavorint-hi la comunicació, la distribució de tasques i la cohesió.
4. APRENENTATGE AUTÒNOM - Nivell 2: Dur a terme les tasques encomanades a partir de les orientacions bàsiques donades pel professorat, decidint el temps que cal emprar per a cada tasca, incloent-hi aportacions personals i ampliant les fonts d'informació indicades.

METODOLOGIES DOCENTS

L'assignatura es distribueix de la següent manera:

30 hores de grup gran:

15 hores de classes magistrals a l'aula.

11 hores a l'aula en les que es desenvolupen aspectes més aplicats i resolució de problemes.

4 hores d'exàmens parcials.

30 hores de grup petit:

4 hores de treballs de camp de la part pràctica.

12 hores a l'aula d'informàtica de realització dels treballs de gabinet de la part pràctica.

14 hores al curs a l'aula d'informàtica de realització de problemes que requereixen l'ús d'ordinadors.

OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

Estudi dels sistemes cartogràfics més emprats en la mineria. Estudi de les concessions mineres, la seva demarcació i destermenacions tant pel que fa referència a les antigues lleis de mines com a l'actual. Resolució dels problemes d'intrusions de labors mineres. Dimensionament en l'espai d'un jaciment. Proporcionar els coneixements dels instruments i mètodes en els aixecaments topogràfics d'interior de mines i túnels. Enllaç dels treballs topogràfics subterranis amb els de l'exterior. Adquisició d'una formació adequada per a la confecció de plànols de treballs d'interior de mines i túnels, així com per a la realització de tot tipus de trencaments miners i de túnels. Estudi dels fenòmens d'enfonsaments de terrenys deguts a la mineria.

HORES TOTALES DE DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANTAT

Tipus	Hores	Percentatge
Hores grup mitjà	60,0	40.00
Hores aprenentatge autònom	90,0	60.00

Dedicació total: 150 h

CONTINGUTS

Títol del contingut 1: Topografia subterrània

Descripció:

En aquest contingut es treballa:

- Condicions específiques de treball en les labors subterrànies.
- Orientació de labors subterrànies.
- Planimetria i altimetria subterranis.

Objectius específics:

En acabar aquest contingut, l'estudiant assolirà els següents coneixements:

- Condicions específiques de treball en les labors subterrànies.
- Mètodes d'orientació de labors subterrànies: Fonament. Requisits. Treballs de camp i gabinet. Avantatges i inconvenients dels diferents mètodes.
- Aixecament planimètric d'una labor subterrània: Fonament. Forma d'estacionament. Reducció de l'error de direcció. Estació fora vèrtex. Xarxa bàsica i de detalls. Treballs de camp i gabinet.
- Aixecament altimètric d'una labor subterrània: Mesura de la profunditat dels pous per a pous inclinats i pous verticals. Anivellacions subterrànies. Treballs de camp i gabinet.
- Plànols de mines: Perfils longitudinals. Mètodes d'elaboració de perfils transversals. Cubicació de labors subterrànies.
- Pràctiques de treballs de camp i gabinet per a l'orientació d'una mina hipotètica, així com l'aixecament planimètric i altimètric de part de la mateixa.
- Elaboració de cartografia temàtica sobre mineria subterrània.

Activitats vinculades:

Classe magistral de conceptes bàsics i classes de grup petit de problemes on s'apliquen els coneixements presentats.

Dedicació: 47h

Grup gran/Teoria: 8h

Grup petit/Laboratori: 9h

Aprenentatge autònom: 30h

Títol del contingut 2: Trencaments miners i aixecaments de túnels

Descripció:

En aquest contingut es treballa:

- Trencaments miners.
- Aixecaments de túnels.

Objectius específics:

En acabar aquest contingut, l'estudiant assolirà els següents coneixements:

- Trencament miner: Fonament. Treballs de camp i gabinet per al càlcul del trencament miner. Replanteig de la direcció i pendent d'una galeria d'una mina. Replanteig de corbes. Elements d'un arc de circumferència. Replanteig de corbes amb tangents iguals. Replanteig de corbes de transició. Clotoïdes. Guiatge de pous.
- Aixecament per a túnels: Treballs de camp i gabinet. Càlcul de la longitud i direcció del túnel. Càlcul del pendent del túnel. Replanteig del túnel.
- Realització dels càlculs necessaris en aula d'informàtica, a partir de les mesures de camp efectuades en les pràctiques, per al disseny d'una rampa de comunicació entre una galeria d'una mina hipotètica i un determinat lloc de la superfície.

Activitats vinculades:

Classe magistral de conceptes bàsics i classes de grup petit de problemes on s'apliquen els coneixements presentats.

Dedicació: 40h

Grup gran/Teoria: 6h

Grup petit/Laboratori: 7h

Aprenentatge autònom: 27h

Títol del contingut 3: Cartografia minera i geodèsia

Descripció:

En aquest contingut es treballa:

- Registres i recursos miners.
- Topografia i Cartografia en la mineria.
- Geodèsia.

Objectius específics:

En acabar aquest contingut, l'estudiant assolirà els següents coneixements:

- Registres i recursos miners: concepte, classes, descripció, atorgament,...
- Necessitat de la topografia i cartografia en la mineria segons les legislacions mineres actuals.
- Geodèsia: Fonament. Coordenades geodèsiques. Xarxa Geodèsica Espanyola. Xarxa Geodèsica Catalana. Anivellació geodèsica espanyola i catalana. Sistema geodèsic antic, ED50 i ETRS89 Correccions que s'han d'aplicar per reduir les distàncies mesurades amb mesurador electrònic a l'el·lipsoide.
- Cartografia minera: Sistema cartogràfic UTM i Lambert. Transformacions de coordenades cartogràfiques a geodèsiques i al revés. Transformacions de coordenades cartogràfiques del sistema UTM al Lambert i al revés.
- Sol·licitud d'una concessió minera amb coordenades cartogràfiques UTM i geodèsiques d'un àmbit geogràfic determinat.

Activitats vinculades:

Classe magistral de conceptes bàsics i classes de grup petit de problemes on s'apliquen els coneixements presentats.

Dedicació: 33h

Grup gran/Teoria: 9h

Grup petit/Laboratori: 9h

Aprenentatge autònom: 15h

Títol del contingut 4: Orientació magnètica i ordenació minera

Descripció:

En aquest contingut es treballa:

- Orientació magnètica.
- Determenacions i demarcacions mineres.
- Intrusions mineres.

Objectius específics:

En acabar aquest contingut, l'estudiant assolirà els següents coneixements:

- La declinació magnètica i les seves variacions. Càlcul de la declinació magnètica: A partir de la informació de mapes topogràfics, a partir de software específic i a partir de mesures topogràfiques.
- Determenacions i demarcacions mineres: fonament, treballs de camp i gabinet que cal portar a terme.
- Intrusions mineres: Concepte. Tipus. Treballs de camp i gabinet que cal portar a terme per determinar la seva existència i el seu abast en superfície i volum.
- Pràctiques de treballs topogràfics de camp i gabinet per a la determinació de la presumpte existència d'una intrusió minera i quantificació de la mateixa, si és el cas.

Activitats vinculades:

Classe magistral de conceptes bàsics i classes de grup petit de problemes on s'apliquen els coneixements presentats.

Dedicació: 20h

Grup gran/Teoria: 3h

Grup petit/Laboratori: 5h

Aprenentatge autònom: 12h

Títol del contingut 5: Enfonsaments miners

Descripció:

En aquest contingut es treballa:

- Estudi i control d'enfonsaments miners.

Objectius específics:

En acabar aquest contingut, l'estudiant assolirà els següents coneixements:

- Determinació de la zona d'influència i importància d'un enfonsament miner. Mètode del traçat teòric i Mètode del traçat real: Anivellació geomètrica, Anivellació trigonomètrica, Sistema de posicionament global (GPS), Interferometria SAR.
- Duració dels moviments. Perjudicis. Enfonsaments sobtats. Determinació de la pressió i dels moviments del terreny en l'interior: Mesura de les deformacions per mètodes topogràfics i Mesura de les deformacions mitjançant extensòmetres.
- Elaboració de cartografia temàtica sobre enfonsaments miners.

Activitats vinculades:

Classe magistral de conceptes bàsics.

Dedicació: 10h

Grup gran/Teoria: 4h

Aprenentatge autònom: 6h

ACTIVITATS

Títol de l'activitat 1: Pràctica: Treballs de camp per al disseny d'una rampa de comunicació entre un punt d'una galeria ubicada en una mina hipotètica amb un punt situat a l'exterior

Descripció:

Pràctica que es porta a fora i al costat de les dependències de l'escola amb equips de 3-4 persones. Cada equip disposa d'una estació total. Al lloc indicat es porta a terme la part experimental, i com a aprenentatge dirigit es planifica que l'estudiantat faci una lectura prèvia del plantejament de la pràctica. El professor dóna les indicacions i aclariments pertinents perquè l'alumnat tingui clar els objectius a assolir i els procediments a desenvolupar.

Objectius específics:

Realització d'una sèrie de treballs topogràfics amb estació total en una hipotètica mina. Aquests treballs consisteixen en aplicar els mètodes topogràfics d'exterior i d'interior que calen aplicar per baixar amb les màximes condicions de precisió l'orientació i sistema cartogràfic de la superfície a l'interior d'una mina o labor subterrània. Amb aquests treballs es podran calcular les coordenades cartogràfiques d'un punt anomenat "Q" on haurà d'arribar una rampa que caldrà dissenyar des d'un punt "I" de la superfície.

Amidament amb sistema de 2 receptors GPS d'un punt situat el més a prop possible de l'hipotètic pou, així com del punt "I" on ha de començar la rampa de l'exterior cap a l'interior de la mina.

Material:

Estacions totals i sistema de 2 receptors GPS.

Lliurament:

Representa el 10% de la nota de laboratori o pràctiques.

Dedicació: 8h

Aprenentatge autònom: 4h

Grup petit/Laboratori: 4h

Títol de l'activitat 2: Pràctica: Treballs de gabinet per al disseny d'una rampa de comunicació entre un punt d'una galeria ubicada en una mina hipotètica amb un punt situat a l'exterior

Descripció:

Activitat que es desenvolupa tota en aula de CAD. Cada equip de 3-4 persones disposa de 2-3 ordinadors per resoldre el màxim que es pugui del que cal realitzar de l'activitat 1. El professor orienta els passos que cal anar fent en el procés de càlculs de les mesures de camp realitzades en els treballs de camp de l'activitat 1. Així mateix, aclareix els dubtes que van sorgint.

Objectius específics:

Realització de la part de gabinet de l'activitat 1.

Material:

Ordinadors.

Lliurament:

Representa el 30% de la nota de laboratori o pràctiques.

Entrega d'un treball enquadernat amb memòria, càlculs i plànols de tot el que s'ha plantejat en l'activitat 1, al final del quadrimestre.

Dedicació: 22h

Aprenentatge autònom: 11h

Grup petit/Laboratori: 11h

Títol de l'activitat 3: Prova individual d'avaluació 1

Descripció:

Realització individual a l'aula d'un exercici dels temes de l'1 al 6 que cobreixi tots els objectius específics d'aprenentatge dels temes indicats. Correcció per part del professorat.

Objectius específics:

Avaluar els coneixements adquirits pels alumnes respecte als temes 1-6.

Material:

Preguntes teòriques i problemes.

Lliurament:

Resposta de les preguntes teòriques i resolució dels problemes per part de l'estudiant o estudianta. Representa una part de l'avaluació de la part d'exàmens o proves, concretament el 50 %.

Dedicació: 10h

Aprenentatge autònom: 8h

Grup mitjà/Pràctiques: 2h

Títol de l'activitat 4: Prova individual d'avaluació 2

Descripció:

Realització individual a l'aula d'un examen o prova dels temes 7 al 12 que cobreixi tots els objectius específics d'aprenentatge dels temes indicats. Correcció per part del professorat.

Objectius específics:

Avaluar els coneixements adquirits pels alumnes respecte als temes 7-12.

Material:

Preguntes teòriques i problemes.

Lliurament:

Resposta de les preguntes teòriques i resolució dels problemes per part de l'estudiant o estudianta. Representa una part de l'avaluació de la part d'exàmens o proves, concretament el 50 %.

Dedicació: 10h

Aprenentatge autònom: 8h

Grup mitjà/Pràctiques: 2h

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

La qualificació final es calcula amb la fórmula següent:

$$N_{\text{final}} = 0,6 \cdot (N_{\text{ex1}} \cdot 0,5 + N_{\text{ex2}} \cdot 0,5) + 0,2 \cdot \text{ATPMIE} + 0,2 \cdot \text{ASPAPTIDRIIE}$$

N_{final} : qualificació final.

N_{ex1} = Prova o examen parcial 1. Temes 1 al 6.

N_{ex2} = Prova o examen parcial 2. Temes 7 al 12.

Seguidament es poden observar els 3 sistemes d'avaluació establerts per la memòria de verificació del GERMR amb els % de ponderació totals per als sistemes utilitzats en la present assignatura:

Proves escrites u orals de control de coneixements individuals ($N_{\text{ex1}} + N_{\text{ex2}}$): 60%

Avaluació de treballs pràctics mitjançant informes entregables (ATPMIE): 20%

Assistència a les sessions de pràctiques, actitud personal, treball individual desenvolupat, realització d'informes individuals o en equip sobre les activitats realitzades (ASPAPTIDRIIE): 20%

NORMES PER A LA REALITZACIÓ DE LES PROVES.

Important indicar, que es requereixen altres habilitats i qualitats prèvies genèriques i aplicables a qualsevol activitat dins l'àmbit acadèmic universitari, com poden ser: l'esperit de sacrifici, la pulcritud, la capacitat de síntesi, el treball en equip, el respecte a la resta de companys i al professor, la constància, etc.

BIBLIOGRAFIA

Bàsica:

- Domínguez García-Tejero, Francisco. Topografía general y aplicada. 13ª ed. Madrid: Mundi-Prensa, 1998. ISBN 8471147211.
- Estruch Serra, Miquel. Cartografía minera [en línia]. 3a ed. Barcelona: Edicions UPC, 2001 [Consulta: 17/12/2020]. Disponible a: <http://hdl.handle.net/2099.3/36231>. ISBN 8489636028.
- Robinson, Arthur H., et al. Elementos de cartografía. Barcelona: Omega, DL 1987. ISBN 8428207682.
- Estruch Serra, Miquel; Tapia Gómez, Ana. Topografía subterránea para minería y obras [en línia]. Barcelona: Edicions UPC, 2003 [Consulta: 07/06/2024]. Disponible a: <http://hdl.handle.net/2099.3/36635>. ISBN 9788476539637.

Complementària:

- Fernández Fernández, Luís. Topografía minera. 2a ed. León: Universidad de Leon. Secretariado de Publicaciones, 1990. ISBN 8477191387.
- Martín Asín, Fernando. Geodesia y cartografía matemática. 3ª ed. Madrid: Fernando Martín Asín, 1990. ISBN 843980248X.
- Sanmiquel Pera, Lluís. Métodos planimétricos: radiación, itinerario, intersección [en línia]. Manresa: EPSEM, 2003 [Consulta: 13/11/2020]. Disponible a: <http://hdl.handle.net/2117/11639>. ISBN 9788469411254.
- Taton, Robert. Topografía subterránea. Madrid: Paraninfo, 1972.